

VEERA VAAHTERA

Vahteeksi

VAPAAALLA

TAMMI

VEERA VAAHTERA:

Onnellisesti eksyksissä
Rakkautta, vahingossa
Sattumalta sinun
Kevyesti kipsissä
Sopivasti sekaisin
Vedet silmissä
Vaihteeksi vapaalla

VEERA VAAHTERA

Vaihteeksi
VAPPAALLA

TAMMI

HELSINKI

© Pauliina Vanhatalo ja Tammi 2021

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-04-2817-4

Painettu EU:ssa

1.

Jere työnsi repsottavan peitonliepeen sisään takakonttiin, ahtoi luukun kiinni ja pyyhkäisi hihallaan auton likaista takaikkunaa. Lasista näki taas läpi mutta takin hihassa oli nyt tumma tahra. Se oli ensimmäinen ongelma, jonka hän tulisi ratkomaan ilman minua. Kun hän erehtyi vilkaisemaan kasvojani, hän kohotti heti katseensa taivaalle. Se oli kirkas ja sininen, valo häikäisi meitä molempia. Jeren kädet kaivoivat taskusta kännykän kuin ilman tietoista päätöksentekoa. Vasta heilautettuaan puhelimen suojaläpän auki ja näppäilyään salasanan hän näytti tajuavan, ettei tiennyt mitä tilanteeseen soveltuvaa voisi netistä etsiä. Hän raapi otsaansa.

– Pitäisikö kuitenkin miettiä vielä? hän kysyi. – Kun onhan meidän suhteessa myös paljon hyvää.

Minulla ei ollut varaa epäröidä. Astuin askeleen kauemmaksi Jerestä ja suoristin selkäni.

– Kyllä me ollaan mietitty tarpeeksi, sanoin. – Aja varovasti. Äläkä soita tai viestittele ainakaan pariin kuukauteen.

Pidin peräkärriä silmällä, kunnes Jere sai peruutettua sen ja auton pihatieltä. Kun auto kääntyi kulmasta ja katosi näkyvistä, olin yksin. Ensi alkuun se tuntui melkein

tavalliselta – oli kuin Jere olisi vain poikennut kauppaan tai lähtenyt työmatkalle. Mutta kun palasin sisään, avasin kodin oven, astuin rivitalokolmioon ja näin kaikki puolityhjä huoneet, polveni notkahtivat vähän ja aiempi päättäväisyys katosi. Huojutti. Otin ovenkarmista tukea.

Mitä aikuinen ihminen tekisi tällaisessa tilanteessa? Mihin ryhtyisi tottunut yksineläjä ja itsenäinen ihminen, jolla oli korkea kipukynnys ja kyky suhtautua tyyneästi siihen, että elämä palautti jatkuvasti takaisin lähtöruutuun?

Menin keittiöön ja kolusin kaappeja. Kuppeja oli vähemmän, ja siinä missä kahvinkeitin oli ollut, oli nyt pelkkä tyhjä taso. Keitin oli toki kuulunut alun perin Jerelle, mutta eikö sen vieminen silti ollut hiukan pikkumaista, kun hän joi kahvia vain silloin tällöin ja minä taas päivittäin?

Alakaapin perukalta löysin vanhoja teepusseja, jotka saivat välttää. Laskin vettä kattilaan, asetin sen liedelle ja kytkin levyn päälle. Seurasin tarkkaan veden hidasta höyrystymistä, jottei minun tarvitsisi katsella ryövättyä kotia, sen tyhjiä nurkkia ja huonekalujen alta paljastunutta vuosien keräämää pölyä. Kun juoma oli valmista, kävelin siemailemaan sitä ikkunan ääreen.

Ulkona näkymät eivät olleet muuttuneet. Asunnon takana avautui sama pikkuinen piha, kesäkatut näivettyivät kahdessa suuressa saviruukussa ja nurmi jatkui yksitoikkoisena aina tontin rajalle ja naapurin loihtimaan puutarhaparatiisiin asti. Jeren ja minun oli ollut tarkoitus herättää piha henkiin, muttemme olleet koskaan päässeet inspiraatio-ohjelmien katsomista pidemmälle. Tämä viimeinen yhteinen kesä oli käynyt niin voimille, että olin hädin

tuskin muistanut kastella kukkia, jotka olin ostanut hetken mielijohdeesta marketin taimimyymälästä.

Nurmikko oli sentään vastaleikkattu. Jere oli ajanut sen edellisiltana viimeisenä ritarillisena eleenä tai ehkä paetakseen sisälle pesiytynyttä tunnelmaa. Tunsin otsani rypistyvän, kun tajusin etten voisi enää vältellä kaksi vuotta aiemmin hankkimaamme ruohonleikkuria – ellei sitten Jere ollut vienyt sitäkin mukanaan.

Rintaani puristi. Epämukava olo oli kaiketi ansaittu rangaistus siitä, että vaikka olin vuosia kannattanut feminismiä teoriassa ja työelämässä, en ollut kuitenkaan yksityisesti pannut tikkua ristiin pinttyneiden sukupuoliroolien purkamiseksi. Olin suonut Jerelle mielelläni sen ilon, että hän tunsi olonsa miehekkääksi työntäessään ruohonleikkuria, kolatesaan lunta, kantaessaan roskia ulos ja huoltaessaan autoa, varsinkin kun olin saanut sillä aikaa elpyä työpäivän rasituksista makuuhuoneen pimeydessä vastamelukuulokkeet korvillani.

Katselin lyhyttä ja siistää nurmea, jonka Jere oli ajanut yhtä huolellisesti kuin leukansa. Kauanko aikaa ruoholta vei kasvaa? Kuinka usein Jere oli leikannut sen? Kerran viikossa? Kerran kuukaudessa?

Tunsin kämmenteni hikoavan teekupin ympärillä. Ennen kuin paniikki yltyisi ja tekisin jotakin harkitsematonta, esimerkiksi soittaisin Jerelle, pyytäisin häntä tekemään U-käännöksen ja sanoisin, että kaikki oli kunnossa, että suhteemme riitti minulle ja asiat olivat välillämme tarpeeksi hyvin, pakottauduin teeskentelemään naista, joka joi mieluummin teetä kuin kahvia ja suhtautui myönteisesti uusien asioiden opettelemiseen.

Toistaiseksi ruoho ei ollut ongelma.

Sen kasvuvauhti selviäisi minulle epäilemättä aikanaan.

Juuri nyt maailma asuntomme – asuntoni – ulkopuolella oli ennallaan.

Kun teestä oli jäljellä vain kulaus, ja pian ei sitäkään, ryhdistäydyin sen verran, että käännyin kohti huoneita. Todellisuus oli nyt tämä, siihen täytyi tarttua. Ensin pitäisi soittaa vanhemmilleni ja kertoa erosta. Itse asiassa juuri tietoisuus tuosta tehtävästä oli saanut minut venyttämään eropäätöstä viimeiseen asti. Oli aivan liian helppoa kuvitella, miten puhelu menisi.

– Missä sinä nyt sitten asut? isä kysyisi kireällä äänellä. Hän kuulosti aina vihaiselta ollessaan huolestunut.

– Tässä samassa rivitalonpätkässä kuin ennenkin, vastaisin tekopirteästi. – Siirrettiin laina minun nimiini.

– Millä sinä nyt sitten elät? isä jatkaisi.

– Omalla työlläni, niin kuin tähänkin asti.

Tulisi hiljaista mutta vain hetkeksi.

– Kuka sulle vaihtaa autoon talvirenkaat?

– Itse ajattelin vaihtaa, bluffaisin. – Tai kai siitä rahalla selviää.

Kun saisin isän viimein ymmärtämään, että aioin todella selvittää aivan ilman Jereä myös moottoritiellä ajamisesta, asunnon vesimittarin lukemisesta, ilmanvaihtokoneen suodattimen vaihtamisesta, seuraavan talven lumitöistä ja kevään veroehdotuksen tarkistamisesta, isä ottaisi käyttöön kovat aseet:

– Äitisi ei taas nuku kunnolla moneen kuukauteen.

Puhelin siirtyisi kädestä toiseen, ja äiti esittäisi minulle käytännössä samat kysymykset. Hän olisi isää itkuisempi ja kyseenalaistaisi minut avoimemmin. Äiti oli pitänyt Jerestä alusta asti jopa enemmän kuin minä. Hänen mielestään Jere oli harvinaisen sopuisa ja mukautuvainen nuorukainen, hyvää puolisoainesta, nukkui vaikka kuinka huonolla patjalla ja söi mitä tahansa lautaselle laitettiin. Lopulta äiti sanoisi:

– Saa nähdä, mitä tämä tekee isän verenpaineelle. Juuri kun lääkitys alkoi purra.

Laskin tyhjän teekupin keittiönpöydälle, jonka Jere oli lahjoittanut minulle viime hetkellä. Hän ei ollut saanut sitä mahtumaan peräkärriin, koska parisänkymme oli vienyt kuormasta odottamattoman paljon tilaa. Huokaisin. Viivytteleminen ei tekisi soittamisesta helpompaa. Otin puhelimen keittiötasolta, missä se oli ollut latautumassa, etsin isän numeron ja painoin kuulokkeen vihreää kuvaa.

Linjalla hälytti mutta kukaan ei vastannut. Kuunneltuani ääntä hetken katkaisin puhelun ja tunsin piristäväni. Joskus sai onnitella itseään kypsästä valinnasta ja säästyä panemasta sitä täytöntöön.

Menin olohuoneeseen ja työnsin käteni sohvatyynyjen taakse, etsin sormiini puolitäyden karkkipussin, jonka olin piilottanut sinne edellisiltana ollakseni syömättä kaikkia herkkuja kerralla. Lysähdin sohvankulmaan, napsin karkkeja ja ajattelin kaikkia tuntemiani yksineläjiä. Jo näiden muutamien itsenäisten minuuttien aikana he olivat saaneet ympärilleen uudenlaista säteilyä. He olivat sankareita tai ainakin omaa luokkaansa. Kukaan ei keittänyt heille kahvia, täyttänyt heidän karkkivarastojaan, leikannut heidän nurmeaan

tai tyhjentänyt heidän puolestaan biojäteastiaa. Mielessä häivähti myös ajatus yksinäisistä illoista, yön pimeydestä ja siitä, ettei sängyn laidalta hohkannut toisen ihmisen lämpöä – itse asiassa jos asiat olivat niin kuin minulla, ei ollut välttämättä turvana edes sitä sänkyä. Tungin loput karkit suuhun yhdellä kertaa. Ei kannattanut kiirehtiä asioiden edelle, parempi oli miettiä vaikka niitä roskia. Sikäli kuin muistin oikein, biojäteastia oli vasta puolillaan ja minulla olisi aikaa kerätä voimia, ennen kuin koitos olisi seuraavan kerran edessä.

Karkkipussi oli tyhjä. Suuni oli tyhjä. Olin käynyt läpi kaikki tuntemani eronneet, lesket ja sinkut, joiden oletin nyt pyörivän omissa kodeissaan yhtä yksin kuin minä mutta jotenkin pätevämmin ja pystyvämmin. En pystynyt samastumaan heihin. Pohjimiltani olin *parisuhdeihminen* enkä kyennyt elämään kirjojen, sudokujen ja Netflixin varassa niin kuin kai jotkut. Minulla ei ollut tätä nykyä edes läheisiä ystäviä, jotka olisivat voineet pehmentää kumppanin menettämisen iskua. Niin mukavia kuin vanhat ystäväni olivatkin, viime vuosien perheellistymiset, muutot ja sisäänpäin kääntyneet parisuhteet olivat saaneet aikaan sen, että entisiä sydänystäviä saattoi pitää nykyään lähinnä kavereina. Ei puhuttakaan siitä, että he olisivat muistuttaneet itse valittua perhettä. Ei ollut ketään, jolle olisin halunnut kertoa Jeren ja minun eronneen, ei ketään, joka olisi ollut tarpeeksi perillä viime kuukausien käänteistä. Minulla ei ollut voimia aloittaa tarinaa alusta.

Tämän jokseenkin lannistavan tilannearvion keskellä mieleeni muistui lapsuuteni Rissanen, samassa maalaiskunnassa asunut omalaatuinen aikamiespoika, joka oli alkanut kulkea ihmisten ilmoilla miesten kalsareissa sen jälkeen

kun pyöräilyhousuista oli tullut muotia. Rissanen tulkitsi liikennesääntöjä niin vapaasti, että kaikki olivat oppineet kiertämään kaukaa hänen viritetyn mopedinsa. Äänessään pelonsekaista kunnioitusta hän kutsui kaikkia tyttöjä ja naisia rouviksi sen jälkeen, kun nämä olivat täyttäneet noin 12 vuotta. Kaupassa hän asetti lompakkonsa suurimman setelin tiskille myyjän eteen, antoi kassan huolehtia laskutoimituksesta ja syötti takaisin saamansa kolikot peliautomaatteihin laulaen samalla vanhojen iskelmien kertosakeitä. *De va kukku, kuule, de. Ei tuu mittää, uso se. Ei mun tulis mielenkää, lähteä ny Ruattiin ku ei oo kielipää.*

Jos Rissanen kykeni elämään yksin, kuinka vaikeaa se saattoi olla?

Kaivoin puhelimesta esiin muistion, johon olin kerännyt eron hyviä puolia Jereltä salaa, ennen kuin olin uskaltanut tehdä päätöksen.

Rauhaa ja tilaa, listalla luki, mutta sanaparista ei ollut minulle lohtua. Itse asiassa olisin ollut valmis maksamaan siitä, että nyt niin hiljaisista huoneista olisi kantautunut toisen ihmisen läsnäolosta syntyviä tynnyttäviä pieniä risahduksia, kolahduksia ja narinoita. Mitä iloa oli tilasta, jos se oli pelkkää tyhjyyttä?

Vapautta, luki toisena listassa, mutten onnistunut näkemään siinäkään mitään hohdokasta. Ennen eroa olin fantasioinut uudesta spontaanista elämästä, jolle voisin antautua, kun minun ei enää tarvitsisi odottaa Jeren pitkien harkinta-prosessien päättymistä. Jos haluaisin vaikkapa muuttaa Uuteen-Seelantiin, käyttää iltani viittomakielen opiskeluun tai syödä pelkkää purkkihernekeittoa viisi iltaa peräkkäin, olisin

vapaa tekemään niin. Nyt minulle oli kuitenkin sangen epäselvää, mikä siinä kaikessa oli vaikuttanut niin houkuttelevalla. Mitä tuli niihin miehiin, jotka olivat sinkkuna taas ulottuvillani, ajatus uuden suhteen aloittamisesta ainoastaan uuvutti.

Jatkoin lukemista. *Saan tutustua itseeni!* luki listassa kolmantena. Vain tämä kohta päättyi huutomerkkiin, ja muistin ajatuksen menneen painokkuuden. Vielä muutama päivä sitten olin vielä ollut varma siitä, että minun oli korkea aika selvittää, kuka todella olin ja millaiseksi kasvaisin yksin ja itsenäisenä. Olin pitänyt itsestäänselvänä, että se ihminen, joka olisin Jeren jälkeen, olisi lupaava ja innostava henkilö. En ollut uhrannut ajatustakaan sille yhä todennäköisemmältä näyttävälle mahdollisuudelle, että ilman kumppania voisin olla huonompi ja heikompi, yksinkertaisesti vähemmän kuin ennen.

Selasin listaa eteenpäin. Pakkohan minun oli löytää jotakin, mikä pätsisi edelleen.

Ei tarvitse enää miettiä, pitäisikö erota.

Sanat päättivät vapaan pudotuksen. Mitä tahansa muuta epäilinkin, sitä en. Olin saanut tarpeekseni tämänkaltaisten listojen laatimisesta, kyllästynyt tekemään päätöksiä ja vetämään niitä takaisin. Olin väsynyt epäonnistumaan kerta toisensa jälkeen samalla tavalla.

Luin lauseen taas.

Ei tarvitse enää miettiä, pitäisikö erota.

Hengitin syvään. Tuntui että edellisestä kerrasta oli kauan, ehkä kokonainen kesä, kenties vieläkin pidempään. Suljin tiedoston ja poistin saman tien puhelimen muistista toisen listan, sen johon olin kerännyt syytä jatkaa suhdetta.

Jere ja minä olimme eronneet. Parasta siinä oli, ettei minun tarvitsisi tehdä sitä enää koskaan uudestaan.

Puhelin kädessäni värisi ja alkoi soida. Näytöllä luki ”isä”.
Avasin linjan.

– Mikä hätänä? isä kysyi ensi sanoikseen ja kuulosti vähän kiukkuiselta. Hän stressaantui aina kun huomasi vastaamattoman puhelun, ehti kuvitella kaikki mahdolliset katastrofit niissä muutamassa sekunnissa, jotka häneltä kesti soittaa takaisin.

– Kaikki on täällä ihan hyvin, vastasin ja vilkaisin kelloa. Alkoi olla myöhä. Jos kertoisin erosta nyt, äiti ei nukkuisi koko yönä. Oli parempi odottaa aamuun. – Halusin vain kysellä kuulumisia.

Nousin sohvalta, pyyhkäisin puserolta karkeista irronneet sokerit. Isältä kesti hetken rauhoittua, mutta pian hän jo kertoi halonhakuustaan ja sienestyksestään niin seikkaeräisesti, että tunsin juurtuvani itseeni taas. Muistin kuka olin ollut ennen Jereä ja Jereä edeltäneitä muita miehiä ja poikia, itsekseen pärjäävä ihan tyytyväinen tyttö. Puhelin korvalla kävelin keittiön roskakaapille ja kiskoin biojäteastian irti telineestä. Kuuntelin isän selostusta samalla kun laitoin kengät jalkaan, sujahdin ovesta ulos ja kävin tyhjentämässä astian jätekatoksessa. Tuntui että ilta oli tullut hetkessä. Matalalla paistava aurinko sai pihatien loistamaan, ja valo lämmitti kasvojani talsiessani jälleen kohti kotia. Astuin jo toistamiseen sisään asuntoon, joka kuului vain minulle, elämään, jota en jakanut kenenkään toisen kanssa.

Olin omillani, olin päättänyt niin. Kai siihen pakostakin tottuisi?

2.

Aamalla kun pyöräilin yksisuuntaisten pikkukatu-
jen viidakon läpi, kaupunki tuntui joltakin, minkä
Jere ja minä olimme jakaneet avoeromme osituksessa vää-
rin. Oikeasti kaupungin olisi kuulunut jäädä Jeren haltuun,
koska hän oli syntynyt täällä ja asunut paikkakunnalla lähes
koko ikänsä. Minä taas olin päätynyt seudulle vain Jeren
vuoksi eikä minulla ollut siihen kummoista suhdetta ilman
häntä. Ei tuntunut loogiselta, että minulla oli täällä yhä koti,
työpaikka ja laiskasti hyödynnetty kuntosalijäsenyys, kun
taas Jere oli jättänyt eron myötä taakseen koko kaupungin ja
hyväksynyt työtarjoituksen toisaalta.

Saavuin töihin etuajassa – aamutoimet olivat sujuneet
nopeasti, kun Jere ei vallannut vessaa eikä ollut mitään millä
keittää kahvia. Kiinnitin pyörän telineeseen ja jätin kypärän
roikkumaan tangolle.

– Huomenta, Epe sanoi, kun astuin päiväkodin suureen
eteistilaan, ja ojensi työpuhelinta minua kohti. Pitelin avai-
menperää muistuttavaa läpyskääni puhelimen päällä, kunnes
kuulin tutun merkkiäänän: minut oli kirjattu sisään töihin.

Epe oli oikeasti Eeva, mutta kaikki kutsuivat häntä
lempinimellä ja hän opetti sen lapsillekin heti tavatessa.

”Epe auttaa.” ”Epe mieltii.” ”Epe juo nyt ensin tämän kahvin loppuun.” Vuosikymmenet kaupungin päiväkotien lastenhoitajana olivat tehneet Epen vaistosta lähes erehtymättömän, mitä tuli perheiden todellisiin tilanteisiin ja vaivalla peiteltyihin salaisuuksiin. Nyt hänen tarkka katseensa kohdistui minuun samalla kun kädet autoivat hoitolasta ulkovaatteiden riisumisessa, nykäisivät hihasta sen verran ettei lapsi menettänyt hermojaan mutta niin että tämän riisumisesta tuli hitusen itsenäisempää kuin edellisäämuna.

Teeskentelin tyyntä, toivoin että runsas meikkivoide ja reipas hymy riittäisivät kätkemään kasvoiltani yksityiselämän jäljet. Töissä en halunnut ajatella eroa, Jereä, tai ylipäätään mitään mikä ei kuulunut näiden seinien sisäpuolelle.

– Äiti! sano joku jaloissa pyörivistä lapsista. – Eikun Unna!

Se tarkoitti minua. Oli kuin aivoni olisivat kytkeneet päälle toisen ohjelman, sellaisen jossa minun oli helpompi elää ja toimia. Hymyilin, ja niin käynnistyi taas yksi kiihkeä-rytminen työviikko.

Järjestin tutustumisleikkejä, koska ryhmään oli liittynyt muutama uusi lapsi, ja opettelin ensi töikseni heidän nimensä. Nimet olivat tärkeimpiä työkalujani. Niillä pysäytettiin väärään suuntaan juokseva lapsi, keskeytettiin riita ja lohdutettiin polvensa naarmuttanutta, ja siksi lasten nimiä oli kirjoitettu täällä joka paikkaan: listoihin, koreihin, vaatteisiin, piirroksiin. *Santra, Iina, Kirill, Eeli, Oliver, Venla, Aapo, Helmi, Nella, Anni.*

Vein pienen laumani Epen kanssa velhonmetsään, missä söimme ketunleipiä, mustikoita ja punaviinimarjoja.

Annoin lasten leikkiä metsässä piilosta ilman että kadotin heitä silmistäni, ja johdatin sitten porukkani polkua pitkin merenrantaan heittelemään kiviä ja rakentamaan kaarna-veneitä.

Kuivasin kyyneleitä. Tyynnytin raivokohtauksia. Järjestin äkkiväsyneelle pikkuiselle mahdollisuuden levätä. Puhalsin saippuakuplia lasten jahdattavaksi ja myöhästyin siksi pari minuuttia psykologin, erityisopettajan ja sosiaalityöntekijän verkostopalaverista, mutta korvasin harmin muille lahjoittamalla heille pitämättömän kahvitaukoni pulan. Jaoimme sen kaikkien kesken tasan.

Kokouksen jälkeen otin lapsilauman taas vastuulleni, varmistin ettei kukaan karannut tai eksynyt, että housut pysyivät kuivina ja vetoketjut menivät kiinni, ettei ketään kiusattu eikä kukaan jäänyt yksin, että jokainen sai vuoron eikä kukaan vahingoittunut tai kuollut. Koska olin juonut kokouksessa liikaa kahvia, pidätin tuskallisesti pissaa kunnes Epe ehti ottaa ryhmän vuorostaan haltuun, koska lapsia ei voinut jättää harjoittelija-Janikan vastuulle hetkeksikään. Palattuani muiden seuraan rohkaisin Janikaa puhumaan lapsille ja ehdotin hänelle kysymyksiä, joista sai helposti aikaan keskustelun. Neuvoin häntä opettelemaan lasten nimet, ja hän kyllä yritti, vaikka hänellä näytti olevan suuria vaikeuksia erottaa lasten joukosta yksilöitä. Jos joku tuli päiväkotiin erilaisissa vaatteissa, Janikan muistisäännöt menivät heti sekaisin.

Työpäivän jälkeen jäin laatimaan yksilöllisiä varhaiskasvatussuunnitelmia, kirjoittamaan viestejä Daisy-järjestelmään ja lähettämään vanhemmille päivän aikana ot-

tamiamme valokuvia. Seuraavana aamuna juttelin töihin tullessani lapsestaan huolestuneen vastikään eronneen äidin kanssa kasvokkain niin, että myöhästyin töistä vartitunnin – työaikaa laskevan tietokoneen näkökulmasta en tehnyt töitä, ennen kuin läpyskäni kohtasi päiväkodin puhelimen. Mistään mitä naiselle sanoin, ei olisi voinut päätellä, että olin eronnut juuri itsekin.

Kuka tahansa työskentelyäni todistanut ihminen olisi päätellyt, että siinä kulki positiivinen, empaattinen, osaava, joustava ja korkeasti koulutettu kasvatuksen ammattilainen, suomalaisen yhteiskunnan ylpeydenaihe ja malliesimerkki siitä, että naisvaltaisille aloille ja ammattikasvattajille kuuluisi tuntuva palkankorotus.

Jos sama ihminen olisi seurannut iltojani, hän olisi voinut päätyä hiukan erilaiseen arvioon.

Maanantaina kaikki meni tosin vielä melko hyvin. Piteilin kädessäni terävää veistä, pilkoin sillä kasviksia ja juureksia pataruokaa varten ja silppusin mukaan kaksi ruukullista Jeren inhoamaa korianteria. Oli kumman tyydyttävää seurata veitsen tarkkaa työtä, kun sen terä painui paprikaan ja kesäkurpitsaan ja bataattiin ja teki geometrisia kuutioita siitä mikä oli äsken ollut muodokas vihannes. Puhtaasta pilkkomisen ilosta päädyin valmistamaan ruokaa reilusti yli tarpeen. Kun viimeinenkin jääkaapissa nahistunut kasvis muhi padassa, katselin ympärilleni keittiössä, mutten nähnyt enää mitään minkä olisin voinut panna palasiksi.

Ilta hämärtyi, tein sohvalle pesän. Lusikoin pataruokaa kulhosta ja seurasin espanjalaista elokuvaa, jonka yhteistä

katsomishetkeä Jere oli siirtänyt kerta toisensa jälkeen. Kun vatsani oli täynnä ja oloni raukea, käperryin sohvalle ja nukahdin ennen elokuvan päättymistä, tunsin tajuntani sumentuvan niin nopeasti, että se muistutti sammumista. Väsymys eronteon viikoista, kuukausista ja vuosista otti kai minut kiinni siinä hetkessä. Ainakin nukuin havahtumatta ja unia näkemättä seuraavaan aamuun, jolloin heräsin huonosta asennosta. Kun venyttelin puutunutta kehoani, ymmärsin hiukan paremmin Jeren ja minun yövieraita, jotka olivat näyttäneet aamuisin vähän kärsiviltä vietettyään yön sohvallamme.

Tiistaina lämmitin pataruokaa. Korianterin maku tuntui voimistuneen jääkaapissa, ja oli kuin annokseen olisi lisätty lusikallinen tiskiainetta. Katsoin elokuvan loppuun vaikken muistanut edeltävistä tapahtumista paljonkaan, ja tavoittelin sen jälkeen turhaan edellisillan armollista tiedottomuutta. En saanut unta. Pyörityäni aikani sohvalla kuljeskelin asunnossa ja päädyin tuijottamaan lähes tyhjää makuuhuonetta. Nyt jo kadutti, että olin luovuttanut parisängyn Jerelle ilman suurempia neuvotteluja. Minun oli käynyt häntä sääliksi, koska olin tiennyt, miten kauan häneltä kesti tehdä uusia hankintoja. Olin ajatellut, että jos hänellä ei olisi muuttaessaan sänkyä, hän nukkuisi patjalla vielä vuotta myöhemmin ja kuluttaisi koko vapaa-aikansa vaihtoehtojen googlaamiseen, hintojen vertailemiseen ja tarjousten metsästämiseen.

Paradoksaalista kyllä, mitä varmempi Jere kertoi olevansa valinnastaan, sitä kauempana hän oikeasti oli päätöksen lukitsemisesta.

”Mä löysin mulle hyvän uuden pyörän”, hän sanoi melkein heti kun edellinen oli varastettu, mutta siihen ei kannattanut vielä kiinnittää mitään huomiota.

”Mä mietin yhtä kotimaista vaihtoehtoa, mutta siinä on pari ongelmaa ja aika moni ostaja on antanut sille vain kolme tähteä”, hän saattoi sitten mainita muutamaa kuukautta myöhemmin päivällisen lomassa. Tämäkään ei edellyttänyt kuuntelijalta suurempaa reaktiota, ja aivan erityisesti oli syytä ymmärtää, ettei prosessia voinut jouduttaa, vaikkei pyörätön Jere päässyt viikonloppuisin seuraksi maastolenkeille ja vaikka hän valitti jatkuvasti, kuinka kömpelöä, kallista ja epäterveellistä oli ajaa kaikkialle autolla.

Vasta kun Jere alkoi haukkua jotakin pyörämallia lähes päivittäin, alettiin lähestyä H-hetkeä. Pyörä, joka hänellä oli mielessään, oli kallis, raskas, ruma ja varkaiden suosima, mutta niin se vain ilmestyi pihaan jonakin päivänä, kun olin jo luopunut toivosta. Jere nousi pyörän selkään, lähti testiajelulle ja palasi sieltä huojentuneena hymyillen. Hän oli hakenut Alkosta muutaman erikoisoluen ja korjannut pulloista yhden jo kotimatalla, koska pyöräillensä hän ei edellyttänyt itseltään nollalinjaa toisin kuin autoillessaan.

Se oli ollut mukava ilta, ajattelin nyt. Jere oli ollut niin iloinen. Hän oli napannut minut syliinsä halukkaammin kuin pitkään aikaan, enkä minä ollut hennonut murjottaa.

Seuraava mieleeni juolahtava ajatus jähmetti hymyn.

Miksen ollut koskaan ymmärtänyt tulkita myös parisuhteemme kehityskaarta tätä hyvin tuntemaani piirrettä vasten?

Aivan suhteemme alussa Jere oli nimittäin puhunut jatkuvasti siitä, kuinka erilaisia olimme tavoiltamme ja luonteiltamme. Hän oli kysellyt ääneen, tuleekohan tästä mitään.

Sitten hän oli näyttänyt rauhoittuvan, tai ainakin oli lakannut kyseenalaistamasta suhdettamme avoimesti, ja lopulta hän oli kosinut, kertonut haluavansa juuri minut ja tietävänsä, että olin hänelle se ainoa oikea, olkoonkin että hän oli vetänyt ehdotuksen takaisin heti seuraavana päivänä. Olin sietänyt Jeren päättämättömyyttä, koska hän oli näyttänyt olevan vuosien mittaan yhä varmempi meistä, mutta ehkä hänen tunteensa olivat sittenkin olleet kaikkein vahvimmat alkuvaiheessa, kun hän oli hämmentänyt minua epäröinnillään. Muutos, jonka olin kuvitellut Jeressä näkeväni, oli saattanut hyvin olla pelkkää puhetta, yritys vakuuttaa itsensä jostakin mikä ei kerta kaikkiaan ollut totta.

Minä olin niin kuin pyörä. Jeren tapa tunnustaa rakautensa oli sanoa, että tuskinpa tämä kestää. Tein nopean laskutoimituksen ja totesin, että siinä tapauksessa hän ei ollut rakastanut minua ainakaan viiteen vuoteen.

Keskiviikkona sulattelin yhä paitsi korianteripataa, joka velloi oudosti vatsassani, myös tätä rumaa johtopäätöstä. Tuijotin ankeaa makuuhuonettani. Lattiaa peitti sama likaisenruskea laminaatti kuin asuntoon muuttaessamme – ainoa ero oli siinä, että parisängyn jalat olivat naarmuttaneet sitä vähän lisää. Seinien kiiltävä budoaaritapetti oli sekin ennallaan ja vanhan omistajan mäntyiset yöpöydänmökkäleet jököttivät yhä kiinni seinässä, koska Jeren mukaan niitä ei ollut kannattanut irrottaa, ennen kuin remontti toden teolla

alkaisi. Ensin pitäisi vain suunnitella homma kunnolla ja kartoittaa vaihtoehdot.

Vihasin pöytien kellertävää, oksankohtien täplittämää pintaa ja niiden sulottomia linjoja. En ollut valmis katsomaan niitä enää sekuntiakaan.

Jere oli onneksi jättänyt minulle porakoneen – hän oli jo kauan aikonut hankkia paremman – ja kävin hakemassa sen yläkaapista. Kiinnitin poraan summittaisen pään, painoin sen ruuvinkantaan ja käynnistin laitteen. Kuului kirskahdus, pää ei ottanut ruuvista kiinni. Painoin poraa vasten kantaa, lisäsin tehoa. Kuului sama kirskahdus, nyt vähän äänekkäämpi. Tilannetta tutkittuani totesin ruuvinkin menneen tohjoksi. Siinä ei ollut mitään mihin sen paremmin meisseli kuin poranterä tarttuisi vaan pelkkä pyöreä aukko. Vaihdoin poraan toisen pään ja koetin onneani vielä pari kertaa, kunnes olin käsitellyt kolme ruuvia samalla lopputuloksella.

Luovutin. Sysäsin poran pöydälle, marssin ulos makuuhuoneesta ja paiskasin oven takanani kiinni. Heittäydyin sohvalle, puristin tyynyä nyrkkieni sisään ja kiroilin niin kuin olin opiskeluaikoina opetellut. Voimasanoista oli vaikea päästä kokonaan eroon, mutta kapteeni Haddockia lainaamalla sai vähemmän kriittistä palautetta sekä kasvatusalan yliopistopettajilta että myöhemmin hoitolasten vanhemmilta.

Märkähattu.

Rotanruoka. Putkisierainlepakko.

Sillinrasvassa käristettävä herkkukurkku.

Ektoplasman neliöjuuri.

Ja nyt oltiin vasta keskiviikossa.

**”Ajattelin kaikkia tuntemiani
yksineläjiä. He olivat sankareita.
Kukaan ei keittänyt heille kahvia,
täyttänyt heidän karkkivarastojaan,
leikannut heidän nurmeaan tai
tyhjentänyt heidän puolestaan
biojäteastiaa.”**

Unnalla on aina ollut lämmin paikka jonkun kainalossa.

Jerestä erottuaan hän on ensi kertaa omillaan, ja se sattuu. Unna aikoo silti pärjätä! Onhan uudessa elämäntilanteessa houkuttelevatkin puolensa: kun kukaan ei ole katsomassa, saa syödä, sisustaa ja somettaa juuri niin kuin tahtoo. Vihdoin Unnalla on aikaa myös tehdä tuttavuutta oman itsensä ja menneisyytensä kanssa.

Mutta kun sarjaseurustelija opettelee uusille tavoille, muutama harha-askel kuulunee asiaan?

***Vaihteeksi vapaalla on hyvän mielen
romaanin omillaan elämisen jalosta taidosta
ja onnen etsimisestä.***

www.tammi.fi

84.2

978-952-04-2817-4

Kansisuunnittelu: Emmi Kyytsönen